

ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ ПРИ ВИКОРИСТАННІ СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

З.М. Карасьова,

Харківська філія Української академії банківської справи

Перспективи збільшення банківського обороту та можливість інтенсифікації кредитних операцій природним чином поєднуються зі зростанням важливості завдань оптимізації управління ризиками. Портфель банку підпадає під усі основні види ризику, що супроводжують фінансову діяльність: ризик ліквідності, ризик процентних ставок, ризик неплатежів за позицією (кредитний ризик). Сьогодні, коли говорять, що здорова банківська система держави здатна оздоровити економіку в цілому, то мають на увазі, в першу чергу, здатність банків до кредитування. Нам хотілося б відзначити, що кредитування – одна з найризикованіших операцій комерційних банків України на сучасному етапі їх діяльності.

Кредитний ризик залежить від зовнішніх економічних факторів (це стан економічного середовища, кон'юнктура ринків тощо) та від ряду факторів, викликаних помилковими діями співробітників банку. Можливість управління зовнішніми факторами обмежена, хоча своєчасний аналіз та прогноз кон'юнктури можуть сприяти запобіганню значних витрат. Однак основні важелі управління кредитним ризиком лежать у сфері внутрішньої політики банку.

Згідно з проведеним аналізом, програма надає наступні висновки з розподілом позичальників на п'ять груп (А, Б, В, Г, Д):

1) клас “А” – фінансова діяльність дуже добра (прибуткова), що свідчить про можливість своєчасного виконання зобов'язань за кредитними операціями, зокрема погашення основної суми боргу та процентів за ним, відповідно до умов кредитної угоди; вище керівництво позичальника має відмінну ділову репутацію. Забезпечення за кредитною операцією має бути першокласним. Одночасно можна зробити висновок, що фінансова діяльність і надалі здійснюватиметься на такому ж високому рівні;

2) клас “Б” – фінансова діяльність позичальника цієї категорії близька за характеристиками до класу “А”, тобто фінансова діяльність добра або дуже добра (прибуткова, але окремі економічні показники погіршилися або мають незначні відхилення від мінімально прийнятих значень), але ймовірність підтримання її на цьому рівні протягом тривалого часу є низькою. Позичальники, віднесені до цього класу, потребують більшої уваги через потенційні недоліки, що ставлять під загрозу достатність надходжень коштів для обслуговування боргу та стабільність одержання позитивного фінансового результату їх діяльності. Забезпечення кредитної операції не має викликати жодних сумнівів. Недоліки в діяльності позичальників, віднесених до класу “Б”, мають бути лише потенційними. При наявності реальних недоліків класифікацію позичальника потрібно понизити;

3) клас “В” – фінансова діяльність задовільна і потребує більш детального контролю, є тенденції щодо її погіршення, а також – ймовірність несвоєчасного погашення кредитної заборгованості в повній сумі і в строки, передбачені договором, якщо недоліки не будуть виправлені;

4) клас “Г” – фінансова діяльність незадовільна і спостерігається її явна нестабільність протягом року. Існує високий ризик значних збитків, ймовірність погашення кредитної заборгованості є низькою. При проведенні наступної класифікації, якщо немає безсумнівних підтверджень погашення кредитної заборгованості (строк погашення якої наступив) у місячний строк, позичальника треба класифікувати у більш негативній категорії. За кредитом, що виданий під сумнівне забезпечення або виданий без забезпечення, позичальник, віднесений до цього класу на підставі оцінки його фінансового стану, класифікується на клас нижче (клас “Д”);

5) клас “Д” – фінансова діяльність незадовільна, є збитки, кредитна операція не забезпечена ліквідною заставою (або безумовною гарантією).

Так, наприклад, розраховується:

- можлива (сподівана) величина збитків за кредитним портфелем:

$$S_p = \sum_{i=1}^n S_i p_i(c), \quad (1)$$

де S – сума i -ї кредитної угоди, $i = 1, 2, \dots, N$

$p_i(c)$ – ймовірність виникнення збитків щодо i -ї кредитної угоди (показник ризику);

- середньозважений кредитний портфельний ризик:

$$L = \sum_{i=1}^n p_i(c) \cdot \frac{S_i}{S} = \frac{\sum_{i=1}^n p_i(c)}{\sum_{i=1}^n S_i} = \frac{S_p}{\sum_{i=1}^n S_i}. \quad (2)$$

Слід враховувати, що зорове сприйняття інформації для людини має важливе значення. Спираючись на це, для автоматизованого проведення обчислень і зручного відображення результатів не тільки у табличному вигляді, але й у вигляді графічних зображень (діаграм, гістограм, графіків), застосовано можливості табличного процесора Excel 97. Таким чином, для проведення розрахунків за формулами були сформовані таблиці, що вміщують не тільки вхідні дані, а й розрахункові формули і підсумкові результати. Потрібні проміжні значення та результати також відображаються у вигляді графіків різного вигляду. Крім того, слід зауважити, що досить важливим і зручним є те, що, при внесенні змін у будь-які вхідні дані, здійснюється автоматичне перерахування за формулами, і всі результати та графіки одразу набувають іншого вигляду.

Застосовані підходи та форми впровадження програмних засобів не є вичерпними. Вони лише узагальнюють досвід, а також демонструють той факт, що використання інформаційних технологій не лише значно покращує якість виконаної роботи, але й сприяє більш конкретному інтегруванню спеціальних знань і практичних навичок безпосередньої роботи з комп'ютером.

Список літератури

1. Васюренко О.В. Банківські операції: Навчальний посібник. – К.: Товариство “Знання”, 2000. – 243 с.
2. Гроші, банки та кредит: у схемах і коментарях: Навч. посібник / За ред. Б.Л. Луціва. – Тернопіль: Карт-банки, 2000. – 225 с.

3. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Навчальний посібник / За ред. О.І. Пушкаря. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 296 с.
4. Про затвердження Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків: Постанова Правління Національного банку України від 6 липня 2000 р. № 279.

Карасьова, З.М. Проведення розрахунків кредитного ризику при використанні сучасних комп'ютерних технологій [Текст] / З.М. Карасьова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. - Суми: УАБС НБУ, 2002. - Т. 5. - С. 154-157.